

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

**CONCURSUL NAȚIONAL UNIC PENTRU OCUPAREA
POSTURILOR DIDACTICE DECLARATE VACANTE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

**DISCIPLINE SOCIO-UMANE:
SOCIOLOGIE**

Aprobata prin O.M.Ed.C. nr. 5462/14.11.2005

**- București -
2005**

A. NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă se adresează cadrelor didactice care se prezintă la concursul național de ocupare a posturilor didactice vacante din învățământul preuniversitar, la disciplina Sociologie, și care au absolvit facultăți de profil.

Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de noua abordare curriculară a proiectării și realizării activităților didactice.

Astfel, pornind de la o concepție care operaționalizează definirea și evaluarea competențelor specifice cadrului didactic, programa vizează:

- cunoașterea de către profesor a conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei Sociologie, a didacticii generale și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatică și de cooperare necesare realizării actului educațional;

În consecință, pe lângă conținuturile științifice, cele de didactică generală și cele ale metodicii disciplinei, programa definește un număr de competențe specifice profesorului de științe socio-umane, competențe pe care profesorul trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice.

Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea conținuturilor științifice ale disciplinei, cunoștințe de didactică generală și metodică a disciplinei;
- cunoașterea și utilizarea competență a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;
- capacitatea de proiectare și realizare a dezvoltărilor curriculare intra- și interdisciplinare;
- capacitatea de proiectare și realizare a evaluării cunoștințelor și competențelor dobândite de elevi;
- capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;
- capacitatea de a construi un climat educativ stimulat și eficient;

Fiind date particularitățile disciplinelor socio-umane și influența modelatoare puternică pe care ele o exercită asupra formării și maturizării personalității elevului, precum și asupra întregului climat educațional al școlii, profesorul de științe socio-umane trebuie să demonstreze că:

- înțelege conceptele centrale și metodele de investigație specifice disciplinelor pe care le predă;
- are capacitatea de a crea experiențe de învățare semnificative pentru elev;
- înțelege cum învață și cum se dezvoltă elevul și poate să ofere oportunități de învățare care sprijină dezvoltarea intelectuală și socială a acestuia;
- înțelege că elevii sunt diferiți din punctul de vedere al felului în care învață și poate să ofere oportunități instructiv-educative adaptate la diferențele individuale de învățare;

- înțelege procesele de integrare curriculară și folosește o varietate de strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, capacitatea de rezolvare a problemelor și performanțele lui în utilizarea noilor tehnologii;
- are capacitatea de a alege și utiliza cele mai bune metode ce vizează motivația și comportamentul pentru a crea un mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea elevului în actul învățării, sprijinind astfel succesul școlar al acestuia;
- are capacitatea de a dezvolta activități didactice în cadrul Curriculumului la Decizia Scolii, activități curriculare și extracurriculare inter, pluri și transdisciplinare;
- dezvoltă cunoașterea și utilizarea unor variate strategii de comunicare eficientă pentru a sprijini curiozitatea, colaborarea și interacțiunea elevilor în activitatea de învățare;
- planifică activitatea de predare-învățare pe baza obiectivelor și competențelor curriculare, a cunoașterii proceselor predării-învățării, a conținutului disciplinei, a abilităților elevilor și a diferențelor dintre elevi; modelează activitatea la clasă conform obiectivelor evaluării;
- înțelege și folosește o diversitate de strategii de evaluare pentru a aprecia și modifica activitățile didactice, asigurând continua dezvoltare intelectuală și socială a elevului;
- evaluează efectele opțiunilor și acțiunilor sale asupra elevilor, părinților, altor colegi (profesori) și modifică aceste acțiuni atunci când este necesar;
- caută în mod activ oportunități pentru perfecționarea sa profesională continuă;
- contribuie la stabilirea unor relații pozitive cu colegii, cu familiile elevilor, cu organizații existente în comunitatea în care trăiește, în așa fel încât să stimuleze angajarea acestora în sprijinirea activităților școlii;
- înțelege necesitatea de a asista elevii în orientarea lor către carieră și de a integra educația pentru carieră în activitatea didactică;
- înțelege aspectele de ordin legislativ ale activității sale, respectiv drepturile legale ale elevului și părinților, precum și propriile sale drepturi și responsabilități;
- înțelege criteriile de evaluare a activității sale și are capacitatea de a le integra în conceperea și realizarea activității didactice.

B. I. TEME DE DIDACTICĂ GENERALĂ ȘI METODICA PREDARII SOCIOLOGIEI

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice la disciplina Sociologie

1. Componentele curriculumului școlar: curriculum național, planuri cadru, arii curriculare, trunchi comun, discipline, module, standarde curriculare, programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare;
2. Proiectarea curriculumului în dezvoltare locală sau la decizia școlii de tipul: aprofundare/extindere/opțional ca disciplină nouă;
3. Obiectivele predării-învățării-evaluării la disciplinele socio-umane. Obiective cadru, obiective de referință, competențe generale, competențe specifice. Elaborarea obiectivelor operaționale;
4. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiecte de lecție (pentru diferite tipuri de lecții), proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.

II. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare la disciplina Sociologie. Strategii și modalități de integrare în lecție a activităților cu caracter practic-aplicativ

1. Metode didactice specifice: clasificare, prezentare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev / tehnicilor de învățare prin cooperare;
2. Forme de organizare a activității didactice: clasificare, caracterizare;
3. Mijloacele de învățământ și integrarea lor în procesul de predare-învățare-evaluare;
  - 3.1. Funcțiile didactice ale mijloacelor de învățământ;
  - 3.2. Tipuri de mijloace de învățământ și caracteristicile lor;
4. Mediul de instruire: mediul relațional și mediul comunicațional. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.
5. Evaluarea procesului instructiv-educativ, progresului și a rezultatelor școlare în concordanță cu obiectivele curriculare și criteriile de performanță din standardele de evaluare;
  - 5.1 Evaluarea, componentă fundamentală a procesului de învățământ: obiective, funcții, tipuri de evaluări, caracterizare;
  - 5.2 Metode de evaluare: tradiționale și complementare (tipuri și caracterizare);
  - 5.3 Calitățile instrumentelor de evaluare: validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate;
  - 5.4 Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de corectare și notare.

BIBLIOGRAFIE:

1. *** Ghid de evaluare pentru științe socio-umane, SNEE, Ed. Prognosis, București, 2000.
2. *** Ghid metodologic de aplicare a programelor școlare pentru aria curriculară "Om și societate", - lucrare apărută sub coordonarea CNC, Ed. SC Aramis Print, București, 2002

3. Cerghit I., Neacșu I., Pânișoară I. O., Potolea D., "Prelegeri pedagogice", Ed. Polirom, Iași, 2001.
4. Crețu C., "Curriculum individualizat și personalizat", Ed. Polirom, Iași, 1998.
5. Crețu C., "Psihopedagogia succesului", Ed. Polirom, Iași, 1997.
6. Cristea Sorin, "Dicționar de termeni pedagogici", E.D.P., București, 1998.
7. Cucoș C., "Pedagogie generală", Ed. Polirom, Iași, 2000.
8. Ionescu M., Radu I., "Didactica moderna", Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995.
9. Neacșu I., "Metode și tehnici de învățare eficientă", Ed. Militară, București, 1990.
10. Nicola I., "Tratat de pedagogie școlară", Ed. Aramis, București, 2000.
11. Stoica A. (coord), "Evaluarea curentă și examenele", Ghid pentru profesori, Ed. Prognosis, București, 2001.
12. Stoica A., "Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practică", Ed. Humanitas Educational, București, 2003.
13. Vlăsceanu L. și Cerghit I. (coord.), "Curs de pedagogie", T.U.B., București, 1988.

NOTĂ: Bibliografia pentru metodică de specialitate include și **planurile - cadru și programele școlare pentru disciplina Sociologie și manualele alternative aprobate, valabile în anul școlar în care se susține concursul.**

B. II. TEMATICA PENTRU DISCIPLINA DE SPECIALITATE SOCIOLOGIE

I. SOCIOLOGIA CA ȘTIINȚĂ

- Obiectul și temele majore ale sociologiei;
- Sociologia și științele socio-umane;
- Sociologia generală și sociologiile de ramură;
- Apariția și evoluția sociologiei;
- Apariția și evoluția sociologiei românești.

II. CERCETAREA SOCIOLOGICĂ A VIEȚII SOCIALE

- Cunoașterea la nivelul simțului comun și cunoașterea științifică a vieții sociale;
- Cercetări teoretice și cercetări empirice în sociologie;
- Etapele cercetării sociologice;
- Metode și tehnici de cercetare sociologică: observația, experimentul, ancheta, analiza documentelor; monografia;
- Analiza statistică a datelor: distribuții de frecvență, indicatori ai caracteristicilor cantitative, asocierea, corelația, procedee de eșantionare.

III. INDIVID SI SOCIETATE

- Personalitatea socială;
- Grupuri sociale;
- Organizații sociale. Tipuri, structuri și configurații organizaționale. Conflicte organizaționale. Birocrația;
- Comunități umane teritoriale: comunitățile rurale și urbane.

IV. SOCIALIZARE ȘI EDUCAȚIE

- Procesul socializării: mecanisme ale socializării, tipuri de socializare, dezvoltarea morală a personalității prin socializare, agenți și instanțe socializante;
- Educația: funcțiile școlii, egalitatea de șansă școlară, școala și mobilitatea socială, sistemul de învățământ în România, viitorul educației;

V. POPULAȚIE ȘI SOCIETATE. CALITATEA VIEȚII

- Fenomene demografice: natalitatea, mortalitatea, nupțialitatea, divorțialitatea;
- Structura populației pe vârste și sexe. Îmbătrânirea demografică ;
- Inegalitățile sociale. Sărăcia;
- Problema poluării mediului ambiant. Nivel de viață. Mod de viață. Stil de viață. Indicatori ai calității vieții.

VI. STRUCTURĂ, STRATIFICARE, MOBILITATE ȘI SCHIMBARE SOCIALĂ

- Sistemul rol social - status social;
- Stratificare socială;
- Mobilitate socială. Mobilitatea teritorială: migrația și navetismul;
- Conflicte sociale. Forme de acțiune colectivă. Schimbarea socială și rezistența la schimbare.

VII. ANOMIE, DEVIANȚĂ ȘI CONTROL SOCIAL

- Fenomene anomice: explicații și cauze. Corupția. Sinuciderea. Delincvența. Fenomenul copiilor străzii;
- Studiul comportamentului deviant. Devianță și delict;
- Ordine și control social.

VIII. FAMILIA, CĂSĂTORIA ȘI VIAȚA PERSONALĂ

- Conceptul de familie. Tipuri și structuri familiale;
- Alegerea partenerului conjugal;
- Violența în familie;
- Alternative diadice maritale și nonmaritale. Valorile familiale;
- Stereotipii socio-culturale în asimetria rolurilor de sex.

IX. CULTURA

- Cultură și civilizație. Natura, specificul și funcțiile culturii;
- Diversitatea culturală. Forme de cultură: cultura populară, cultura de masă, cultura înaltă, subcultura, contracultura, etnocentrism, multiculturalism.

X. AUTORITATE ȘI PUTERE.

- Tipuri de autoritate. Tipuri de guvernare.
- Puterea politică;
- Opinia publică și democrația pluralistă. Persuasiune și manipulare.
- Comportamentul politic: socializarea politică, participare și apatie politică, grupuri de interes și grupuri de presiune;

XI. APARTENENȚA ETNICĂ ȘI RASA

- Conceptul de etnicitate. Conceptul de rasă;
- Stereotipii și prejudecăți. Prejudecată și discriminare. Minoritate și discriminare;
- Relații interetnice. Conflicte și soluții.

XII. COMUNICAREA

- Conceptul de comunicare. Formele comunicării;
- Mass-media.

NOTĂ: Pentru toate unitățile de conținut menționate mai sus, candidatul va face dovada unor **competențe specifice privind utilizarea metodologiei cercetării sociologice.**

BIBLIOGRAFIE PENTRU DISCIPLINA DE SPECIALITATE SOCIOLOGIE

1. Boudon R. (coord.) – Tratat de sociologie, Ed. Humanitas, București, 1997.
2. Buzărnescu Șt. – Istoria doctrinelor sociologice, E.D.P., București, 1995.
3. Costaforu X. (ed. îngrijită de Maria Voinea) – Cercetarea monografică a familiei, Ed. Tritonic, București, 2005.
4. Chelcea S., Mărginean I., Cauc I. – Cercetarea sociologică. Metode și tehnici, Ed. Destin, Deva, 1998.
5. Durkheim E. – Regulile metodei sociologice, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1974.
6. Giddens A. – Sociologie, Ed. All – Central European University Press, București, 2000.
7. Iluț P. – Abordarea calitativă a socioumanului, Ed. Polirom, Iași, 1997.
8. Mihăilescu I., - Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz, Ed. Polirom, Iași, 2005.
9. Mișu A. – Introducere în sociologie, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1992.
10. Mills W. – Imaginația sociologică, București, Ed. Politică, 1975 sau edițiile ulterioare.
11. Mitrofan I., Mitrofan N. – Familia de la A ... la Z, Ed. Științifică, București, 1991.
12. Rotariu T., “Demografie și sociologia populației. Fenomene demografice”, Ed. Polirom, Iași, 2005.
13. Rotariu T., Iluț P. – Ancheta sociologică și sondajul de opinie. Teorie și practică, Ed. Polirom, Iași, 1997.
14. Rotariu T. și Iluț P. (coord.) – Sociologie, Ed. Mesagerul, Cluj-Napoca, 1996.
15. Sandu D. – Sociologia tranziției. Valori și tipuri sociale în România, Ed. Saff, București, 1996.
16. Stahl H. H. – Tehnica monografiei sociologice, Ed. S.N.S.P.A., București, 2001.
17. Stănculescu E., “Teorii sociologice ale educației”, Ed. Polirom, Iași, 1996.
18. Vlăsceanu L. – Metodologia cercetării sociale. Metode și tehnici, Ed. Științifică și Enciclopedică București, 1986.
19. Weber M. – Etica protestantă și spiritul capitalismului, Ed. Humanitas, București, 1995.
20. Zamfir C. și Vlăsceanu L. (coord.) – Dicționar de sociologie, Ed. Babel, București, 1993.
21. *** Dicționar de sociologie, Seria Larousse, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996.